

Openingsrede van de voorzitter Mr. B. van Vloten van de 51e Voorjaarsbijeenkomst van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging op donderdag 5 mei 1977 in Maastricht

Limburg is een bijzondere provincie. Bijzonder in ver-
lerlei opzicht. Eén van die opzichten is het feit, dat
Limburg de jongste van onze elf provincies is. Officieel
bestaat deze provincie pas sinds 1902. In dat jaar
bepaalden de Limburgse staten dat de ambtenaren
van de griffie te Maastricht in hun paperassen niet
langer de oude benaming "hertogdom" mochten be-
zigen die bijna 90 jaar in gebruik was geweest op
hoog bevel van Koning Willem I. In het boeiende
boekje over Limburg van Frans Wijsen wordt nader
toegelicht dat Willem I na het congres van Wenen in
1815 een grondwet liet ontwerpen, waarin hij voor
het gebied dat tot dan toe deel had uitgemaakt van
Napoleon's keizerrijk onder de naam Nedermaas
(Département de la Meuse Inférieure) een naam
moest worden gekozen en daarvoor is door toedoen
van de koning de oude naam Limburg uitverkoren.
Het werd niet de provincie Limburg maar het hertog-
dom Limburg, zoals het ook vroeger was geweest.
Als provincie jong, maar als gebied oud. Misschien
wel het oudste van ons land in dien zin dat de ouder-
dom wordt bepaald door de nawijsbare geschiede-
nis.

Nu wij in deze provincie met zijn boeiende ge-
schiedenis onze voorjaarsdagen houden, lijkt het
misschien wel wat overdreven maar aan de andere
kant toch interessant zo'n klein geschiedkundig uit-
stapje te maken. Wij gaan ons verdiepen in het be-
heer van de bossen in Zuid-Limburg, dat ook wel
wordt genoemd het land zonder grenzen. Met zijn
buren de Vlaming, de Waal en de Rijnlander leefde
de Limburger al sinds jaar en dag op zeer vriend-
schappelijke voet. De grenzen zijn door de eeuwen
heen zo vaak verschoven, dat zij hun betekenis heb-
ben verloren. De Limburger was eigenlijk al Europe-
aan voordat het verdrag van Rome werd gesloten.
Een van de vele voortreffelijke eigenschappen van
de Limburger is zijn hartelijke gastvrijheid. In Lim-
burg ervaar je die gastvrijheid al zonder dat daaraan
een speciale gestalte wordt gegeven. Met de provin-
ciale gestalte van vanmiddag zal ongetwijfeld een
bourgondische allure worden bereikt en ook morgen
wordt een bewijs geleverd van deze Limburgse gast-

vrijheid door de heer Molenaars, de h.i.d. van de
landinrichting in deze provincie, die ons uitnodigt ter
excursie naar de boswachterij Vaals en het Savels-
bos.

Sinds de Najaarsvergadering van 1976 hebben
zich op het gebied van het bosbouwbeleid in dit land
belangrijke ontwikkelingen voorgedaan. Maar voor-
dat ik u daarover iets meer vertel zou ik u eerst deel-
genoot willen maken van het verlies dat onze verenig-
ing heeft geleden door het overlijden van een van
onze leden. Op 23 februari 1977 is de heer Van Al-
phen te Dongen, oud-houtvester bij het Staatsbos-
beheer overleden. Ik verzoek u op te staan en enkele
ogenblikken van stilte aan zijn nagedachtenis te wij-
den.

De interdepartementale commissie ter voorberei-
ding van een visie op de instandhouding en uitbrei-
ding van het bos, over de instelling waarvan ik u in
een voorgaande vergadering melding heb gedaan,
heeft zijn rapport aan de Minister van Landbouw en
Visserij uitgebracht. De minister heeft op basis van
dit rapport zijn visie, die tevens heeft bijgedragen tot
de totstandkoming van de nota landelijke gebieden,
in de ministerraad als bouwsteen voor het regerings-
beleid aanvaard. De "structuurvisie op het bos en de
bosbouw" is de officiële naam geworden. De visie is
in druk en zal in de loop van deze maand beschik-
baar komen. Het bestuur acht het van groot belang
dat een ieder, die met bos en bosbouw heeft te ma-
ken, kennis neemt van deze visie. De minister van
Landbouw en Visserij heeft ook een visie "op de
landschapsbouw" ontwikkeld. Ook deze rolt binnen-
kort van de persen van de Staatsdrukkerij. Het bos
komt ook in deze visie aan de orde als bouwsteen
van het landschap.

De visionaire allure van onze regering wordt nog
eens onderstreept door het vooruitzicht dat binnen-
kort ook twee structuurvisies van de staatssecretaris
van CRM zullen verschijnen, namelijk één met be-
trekking tot "de openluchtrecreatie" en de ander met
betrekking tot "natuur- en landschapsbehoud".

In de structuurvisie "op het bos en de bosbouw"
wordt grote aandacht gevraagd voor de verschillen-

de functies van het bos. De voortbrenging van hout, het natuurlijke milieu, de mogelijkheden van openluchtrecreatie en het landschap, zij zijn vrijwel overal gelijktijdig aanwezig en kunnen al naar gelang de doelstellingen en het beheer een meer of minder zwaar accent krijgen. Het thema van onze Voorjaarsdagen is nauw verwant aan deze problematiek. Er kan immers ook sprake zijn van onderlinge strijdigheid van functies indien de accenten en het erbij behorende beheer van het bos of het landschap onvoldoende aandacht krijgen bij de realisering van de doelstellingen. In de structuurvisie "openluchtrecreatie" en in het bijzonder in de structuurvisie "Inzake natuur- en landschapsbehoud" komt dit punt eveneens aan de orde vooral bij die onderdelen die over het bos handelen.

De structuurvisie "op het bos en de bosbouw" geeft voorts aan dat naast instandhouding en verbetering van het bos, moet worden gestreefd naar uitbreiding van het bosareaal met een oppervlakte van circa 50.000 ha te realiseren tot 1990. Hierin is de uitbreiding die thans wordt uitgevoerd of reeds is gepland begrepen. Er wordt op gewezen dat het wettelijk kader waarbinnen de bosbouw functioneert mogelijk aanpassing behoeft. In dit verband wordt gedacht aan een eventuele beperking van de compensatiemogelijkheid uit overwegingen van natuur- en landschapsschoon, van natuurwetenschappelijke, recreatieve en cultuurhistorische waarden. Voorts wordt gedacht aan een uitbreiding van het kapverbod, terwijl een herbezinning op het punt van de herplantplicht nodig lijkt. De indruk bestaat dat de herplantplicht de bereidheid tot de aanleg van nieuwe bossen afremt. Ook aan de planologische aspecten wordt aandacht geschonken, in het bijzonder aan de moeilijke relatie tussen de boswet, de wet op de ruimtelijke ordening en de gemeentelijke kapverordening. In de structuurvisie worden de volgende stimuleringsbijdragen genoemd:

- bijdragen voor herbeplantingen en bebossingen die voor zover budgettair ruimte beschikbaar komt op een gelijke hoogte van 80% zullen worden gebracht;
- de per 1 januari 1977 in één beschikking samengevoegde bosbijdrageregeling ter bevordering van een doelmatig beheer;
- de voor een periode van enkele jaren te verlenen bijdragen in de aanloopkosten van samenwerkingsverbanden;
- de vergemakkelijking van grondaankopen voor bosaanleg, waarbij zal worden onderzocht in hoeverre garanties van betekenis kunnen zijn;
- de rijksbijdragen voor het behoud van bestaand bosbezit, indien het openbaar belang dat vordert;

- de in een ontwerp EEG richtlijn voorgestelde bijdrageregeling ten behoeve van boeren die bos aanplanten;

- bosaanleg en bosbeheer van rijkswege.

Uit dit alles blijkt een duidelijk streven naar het aantrekkelijk maken van het hebben van bosbezit.

Bij dit streven plaats ik een kanttekening, die ik ook heb geplaatst bij de behandeling van dit onderwerp in een recente vergadering van de bosbouwvoorlichtingsraad. Het streven is verheugend, maar voorwaarde voor het slagen is o.a. dat ervoor wordt gezorgd de courantheid van dergelijke bezittingen te vergroten.

Belangrijke factoren die daarbij bijzondere aandacht verdienen zijn:

- het aankoopbeleid van de overheid en de prijsstelling daarbij;
- overheidsmaatregelen in het algemeen belang die de aantrekkelijkheid of de courantheid in negatieve zin beïnvloeden;
- de inflatie.

Het is immers voor de hand liggend dat niemand geïnteresseerd zal zijn in het bezit dat niet eens de inflatie bijhoudt, laat staan in bezit dat zelfs in nominale waarde achteruit gaat. En het streven is juist erop gericht die belangstelling te vergroten.

Naast de vele visies verschijnen ook talrijke nota's. Een belangrijke recentelijk verschenen nota heb ik hiervoor al even genoemd. Dat is de nota landelijke gebieden. Het is wellicht goed nog even het kader te schetsen waarbinnen deze nota thuishoort. In mei 1973 heeft de regering aangekondigd dat er een derde nota over de ruimtelijke ordening zou worden aangeboden. Eind 1973 is het eerste deel van die nota uitgebracht onder de titel oriënteringsnota. In het begin van 1976 is het tweede deel van deze nota verschenen onder de titel verstedelijkingsnota en daarbij is bovendien verschenen een structuurschets voor de verstedelijking. Op 11 maart van dit jaar is het derde deel van de derde nota over de ruimtelijke ordening verschenen onder de titel "nota landelijke gebieden" en daaraan vastgekoppeld zit de structuurschets voor de landelijke gebieden. De nota is gericht op de meer algemene beleidslijnen en de daarvoor te hanteren instrumenten en de schets geeft een meer concrete en naar gebied verschillende uitwerking van het beleid aan. Het ligt in de bedoeling de structuurschets voor de landelijke gebieden elke vijf jaar te herzien, ten einde de taakstellingen aan zich wijzigende omstandigheden te kunnen aanpassen. Alle hiervoor genoemde structuurvisies hebben gediend als bouwsteen voor de nota landelijke gebieden.

Daarbij heb ik u nog één visie onthouden nl. de structuurvisie "landbouw" die uiteraard ook van grote invloed is geweest. In de nota landelijke gebieden krijgen het bos en de bosbouw grote aandacht. In hoofdstuk 6 wordt het beleid inzake de bosbouw als volgt omschreven: het ruimtelijk beleid inzake de bosbouw is in algemene lijnen gericht op instandhouding en verbetering van het bestaande bosareaal. Deze instandhouding en verbetering worden bevorderd door:

- toepassing van de beschikbare maatregelen om de instandhouding door particulieren en instanties mogelijk te maken;
- aanwijzing als beschermd natuurmonument van bossen met een hoge natuurwetenschappelijke waarde;
- herplanting van verloren gegane plaatsgebonden boselementen;
- afstemming van het beheer op de meervoudige gebruiksmogelijkheden.

Uitbreiding van het bosareaal wordt bevorderd door:

- aanleg van circa 30 tot 35.000 ha bos waarvan globaal een derde deel in de gebieden binnen de stedelijke invloedssfeer in de randstad, een derde deel in de IJsselmeerpolders en een derde deel in andere gebieden;
- het onderzoek van mogelijkheden tot bosaanleg in gebieden waar eertlans stedelijke uitbreiding zal plaatshebben;
- het scheppen van mogelijkheden tot vergroting van de houtproductie op commerciële basis;
- stimulering van bosaanleg door particulieren.

Het is van groot belang dat wij alle ons realiseren dat de nota en de schets de procedure van planologische kernbeslissing gaan doorlopen. Dat wil zeggen dat zowel de nota landelijke gebieden als de structuurschets voor de landelijke gebieden thans de fase van inspraak, advies en bestuurlijk overleg ingaan. Het inspraakmateriaal over de beleidsvoor-nemens en de inspraakprocedure is verkrijgbaar bij het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening in Den Haag. Op 22 april j.l. is er een begin gemaakt met de voorlichtingsbijeenkomsten. Tot 15 november a.s. kunnen schriftelijke op- en aanmerkingen worden ingediend. Aan de Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening wordt gevraagd zijn advies over de stukken aan de regering kenbaar te maken uiterlijk april 1978. U kunt zich dezer dagen op de hoogte stellen op de informatiedagen. Tussen 15 november 1977 en maart 1978 zullen er hoorzittingen worden gehouden voor al degenen die schriftelijk van zich hebben doen horen. Ook dan is er dus gelegenheid de besluitvorming te beïnvloeden. Het

bestuur zal zich over eventuele stappen beraden maar ook de individuele belangstellende of belanghebbende heeft de mogelijkheid van de inspraak-procedure gebruik te maken, en het lijkt van groot belang dat wij allemaal nauwgezet nagaan of er aanleiding is die mogelijkheid te benutten.

De beschikkingen bosbijdragen en natuurbijdragen die op 1 januari 1977 in werking zijn getreden, mogen zich in een grote belangstelling van de zijde van de beseigenaren en de natuurterreinbezitters verheugen. Er hebben zich voor deze regelingen meer eigenaren aangemeld dan voor de oude bosbijdragenregelingen. De door het Boschap, de Nederlandse Vereniging van Beseigenaren en de Vereniging van Rentmeesters georganiseerde voorlichtingsbijeenkomsten - waar deskundigen van het Staatsbosbeheer de beschikkingen bosbijdragen en natuurbijdragen hebben toegelicht en vragen terzake hebben beantwoord - zijn door naar schatting 700 personen bezocht. Deze bijeenkomsten hebben in belangrijke mate aan hun doel beantwoord. Daar voor vele bosbezittingen beheersplannen zijn vereist in het kader van de nieuwe bijdrageregeling, is thans een duidelijke activiteit binnen de bosbouw op gang gekomen in de vorm van opstelling van beheersplannen. Het ziet er naar uit dat het activiteitsniveau in de bosbouw naar boven zal worden gestuwd. De normen die van toepassing zullen zijn bij de subsidiëring van de zogenaamde onrendabele werkzaamheden zijn in de maak. Het is van belang dat zij op korte termijn bekend worden en dat de inhoud ervan door eenvoud en souplesse zal stimuleren tot uitgebreide gebruikmaking ervan.

Het zal u bekend zijn dat de provincie Gelderland twee jaren een subsidie heeft verleend met betrekking tot het leggen van vangstammen ten behoeve van de bestrijding van de dennenscheerder. Nu deze subsidie in 1977 niet beschikbaar komt verdient het aanbeveling te bevorderen, dat het leggen van vangstammen wordt gerangschikt onder de zogenaamde onrendabele werkzaamheden van de bosbijdrageregeling.

In mei 1976 verleende de staatssecretaris van CRM opdracht aan het Nederlands Economisch Instituut te Rotterdam een onderzoek in te stellen naar de economische en financiële problematiek van de particuliere natuurschoonwet landgoederen. Dit onderzoek viel uiteen in drie punten:

- een onderzoek naar de financiële uitkomsten van het feitelijk beheer van particuliere NSW landgoederen in 1974 en 1975;
- de vaststelling van de normatieve kosten ten behoeve van onderhoud en achterstallig onderhoud welke voor het behoud van de particuliere landgoe-

deren in de toekomst noodzakelijk kunnen worden geacht;

- de analyse van voornoemde onderzoekpunten en de opstelling van conclusies.

Dit onderzoek is begeleid door een stuurgroep waarin zowel vertegenwoordigers van particuliere organisaties als ambtenaren zitting hebben gehad. De in het onderzoek betrokken NSW landgoederen behoorden alle tot de categorie landgoederen met historische huizen. Het zal u niet verbazen dat het onderzoek heeft geleerd dat landgoederen jaarlijks met grote tekorten worden geconfronteerd. Op basis van de resultaten van het onderzoek heeft de stuurgroep een aantal beleidsaanbevelingen opgesteld. Deze zijn in het rapport opgenomen. De aanbevelingen betreffen de veiligstelling, het beheer en tenslotte is er een algemene aanbeveling die vraagt te bevorderen dat de huidige stuurgroep wordt omgezet in een permanent overlegorgaan. Op 6 april j.l. is het rapport aangeboden aan de minister en de staatssecretaris van CRM.

De voortdurend stijgende druk van de waterschapslasten blijft de bosbouw zorgen baren. Om een goed inzicht te krijgen in de omvang van die druk, stelt het Bosschap een onderzoek in naar de hoogte van de waterschapslasten en bosgronden en naar de wijze waarop bij de lastenheffing rekening wordt gehouden met het afwijkende belang van bosgronden bij waterschapswerken en waterschapswerkzaamheden.

De Landbouwhogeschool heeft aan de academische raad voorstellen gedaan om de studie voor bosbouw aan de Landbouwhogeschool op vijf jaar te handhaven. De academische raad heeft besloten te adviseren alle studierichtingen van de Landbouwhogeschool te handhaven op vijf jaar. Dezer dagen is dit advies aan de minister uitgebracht. In de week van 25 tot en met 29 april zijn door professor J. Venet gastcolleges gegeven over bospolitiek, beheer, aanleg, houtoogst en onderzoek in Frankrijk. Hij werd geassisteerd door een team van vijf medewerkers. Professor T. Corcoran van de University of Maine geeft gedurende zes weken colleges inzake de toepassing van simulatietechnieken in de bosbouw en bosbouwtechniek.

Het aantal aanvragen voor toelating tot de Bosbouwtechnische school in Apeldoorn was ook voor het huidige cursusjaar zeer hoog. De plaatsing van diplomeerden heeft gelukkig geen moeilijkheden opgeleverd.

De markt voor zaaghout en kisthout is aangetrokken. De grote vraag duurt voort, de prijzen zijn circa 20% hoger dan voorheen. Helpalen zijn eveneens schaars en de prijzen zijn de laatste tijd met circa

25% gestegen. Wat het naaldhout-papierhout betreft kan slechts worden vastgesteld dat er van een opleving nog geen sprake is. Het loofhout-papierhout moet, nu de onderneming De Hoop in Eerbeek heeft besloten halverwege 1977 de fabricage van halfcellulose te staken, naar de spaanplaatfabrieken in België en West-Duitsland worden afgezet. Door de hoge transportkosten werkt dit prijsdrukkend. De vraag naar spaanplaat hout was in de winter 1976/77 levendig, thans lijkt het verzadigingspunt te zijn bereikt. Vermeldenswaard is de voortgaande ontwikkeling van de afzet van inlands hout naar de zogenaamde recreatieve sector: speelplaatsen, speeltoestellen, tuinen, vijvers e.d. Een verdere groei van de afzet van hoogwaardige rondhoutassortimenten in deze sector ligt in de verwachting.

Verheugend is het bericht dat nu door Van Gelder definitief is besloten in Renkum een grote moderne krantenpapiermachine te bouwen en daarbij ook een thermomechanische houtslijpfabriek en een ontinktinstallatie voor oud papier op te zetten. Door dit besluit is de afzet van inlands hout niet alleen verzekerd maar zal nog verder kunnen groeien.

Met veel plezier maak ik melding van de benoeming tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau van onze leden ing. Van der Hoef, hoofd afdeling zaad en plantsoen van het Staatsbosbeheer en ing. Ludwig, hoofd afdeling technische voorlichting bosbouw van het Staatsbosbeheer.

Sinds onze Najaarsvergadering hebben zich 20 nieuwe leden aangemeld en 6 leden hebben bedankt. Namen van de nieuwe leden zullen u bij een ander agendapunt bekend worden gemaakt. Zij zijn van harte welkom en ik hoop dat zij allen zullen gaan behoren tot de regelmatige bezoekers van onze verenigingsdagen. Ik maak van deze gelegenheid gebruik om ook de heer Otto speciaal welkom te heten die in zijn kwaliteit van directeur-generaal van de Landinrichting en de Visserijen voor het eerst een vergadering van onze vereniging bijwoont.

Ik mag mijn inleidend verhaal in Limburg niet beëindigen zonder uw speciale aandacht te vragen voor een actie die door Natuurmonumenten wordt gevoerd. Het is de actie Geuldal; het gaat om de aankoop en het herstel van een aantal landschappen in het uiterste zuiden van Zuid-Limburg.

Er is een groot aantal leden aanwezig; ik hoef u nauwelijks te zeggen dat het bestuur zich daarover bijzonder verheugt. U bent van harte welkom, ik hoop dat deze dagen nuttig en plezierig zullen zijn.